

CHARTA OECUMENICA

Euroopan kirkkojen välisen kasvavan yhteistyön suuntaviivoja

”Kunnia olkoon Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen”¹

Baselissa 1989 ja Grazissa 1997 järjestettyjen Euroopan molempien suurten ekumeenisten yleiskokousten hengessä ovat Euroopan kirkkojen konferenssi (EKK) ja Euroopan katolisten piispainkokousten neuvosto (CCEE) päättäneet vakaasti ylläpitää ja kehittää edelleen välilleen syntynyttä yhteyttä. Kiitämme kolmiyhteistä Jumalaamme, että hän johtaa meitä Pyhän Henkensä avulla yhä tiiviimpään yhteyteen keskenämme.

Ekumeenisessa yhteistyössä on jo vakiintunut monia toimivia muotoja. Ollaksemme uskollisia Kristuksen rukoukselle ”... että he kaikki olisivat yhtä, niin kuin sinä, Isä, olet minussa ja minä sinussa. Niin tulee heidänkin olla yhtä meidän kanssamme, jotta maailma uskoisi sinun lähettäneen minut” (Joh. 17:21) emme kuitenkaan saa tyytyä nykytilanteeseen. Tietoisina omasta syyllisyydestämme ja valmiina parannukseen joudumme ponnistelemaan ylittääksemme meitä vielä erottavan jakaantumisen, jotta voisimme julistaa yhdessä ja uskottavasti evankeliumin sanomaa kaikille kansoille.

Haluamme todistaa kaikille ihmisille tarkoitetusta rakkaudesta ja toivosta siten, että kuuntelemme yhdessä Jumalan sanaa Pyhässä Raamatussa, tunnustamme yhteisen uskomme (saamamme kehotuksen mukaisesti) ja toimimme tunnustamamme totuuden mukaisesti.

Kun Atlantilta Uralille ja Nordkapista Välimerelle ulottuvan eurooppalaisen mantereemme elämää leimaa nykyään enemmän kuin koskaan moniarvoinen kulttuuri, haluamme evankeliumin avulla puolustaa ihmisen arvoa Jumalan kuvana ja edesauttaa kirkkoina kansojen ja kulttuurien välistä sovintoa.

Tässä hengessä Charta Oecumenica -asiakirja merkitsee meille sitoutumista keskinäiseen vuoropuheluun ja yhteistyöhön. Asiakirja kuvaa perustavanlaatuiset ekumeeniset tehtävät ja antaa niiden pohjalta joukon suuntaviivoja ja veloituksia. Asiakirjan tehtävä on ulottaa vaikutuksensa kirkollisen elämän joka tasolle ja luoda sinne vuoropuheluun ja yhteistyöhön perustuva ekumeeninen kulttuuri. Asiakirjan tehtävä on myös luoda tälle kulttuurille sitovat periaatteet. Asiakirjalla ei kuitenkaan ole mitään opillis-dogmaattista tai kirkko-oikeudellista luonnetta. Sen velvoittavuus perustuu Euroopan kirkkojen ja ekumeenisten organisaatioiden vapaaehtoiseen sitoutumiseen. Kirkot ja ekumeeniset organisaatiot voivat halutessaan täydentää oman toimintansa puitteissa perustekstiä sellaisin lisäyksin ja yhteisin huomioin, jotka nousevat heidän omista konkreettisista erityishaasteistaan ja sitoumuksistaan käsin.

I

USKOMME

”YHDEN, PYHÄN, KATOLISEN JA APOSTOLISEN KIRKON”

¹ Suomentanut saksankielisestä alkutekstistä TT, pastori Minnamari Helaseppä v. 2012.

”Pyrkikää rauhan sitein säilyttämään Hengen luoma ykseys. On vain yksi ruumis ja yksi Henki, niin kuin myös se toivo, johon teidät on kutsuttu, on yksi. Yksi on Herra, yksi usko, yksi kaste! Yksi on Jumala, kaikkien Isä! Hän hallitsee kaikkea, vaikuttaa kaikessa ja on kaikessa.” (Ef. 4:3-6)

1. Uskon ykseyteen kutsutut

Raamatussa ilmoitetun Jeesuksen Kristuksen evankeliumin ja sen pohjalta muotoillun Nikean-Konstantinopolin ekumeenisen uskontunnustuksen (381) mukaisesti me uskomme Kolmiyhteiseen Jumalaan: Isään, Poikaan ja Pyhään Henkeen. Sitoutuessamme kyseisen uskontunnustuksen lausumaan yhdestä, pyhästä, katolisesta ja apostolisesta kirkosta on meidän välttämätön ekumeeninen tehtävämme tehdä tämä Jumalalta lahjana tuleva ykseys näkyväksi.

Näkyvän ykseyden esteenä on kuitenkin vielä monia perustavanlaatuisia eroja uskonkäsityksissä. Eroavaisuuksia löytyy erityisesti käsityksistä kirkosta ja sen ykseydestä, sakramenteista ja kirkon virasta. Emme saa tyytyä tähän tilanteeseen. Jeesus Kristus on osoittanut meille ristillä rakkautensa ja avannut meille sovituksen salaisuuden. Hänen seuraajinaan haluamme tehdä kaiken voitavamme ratkaistaksemme ja ylittääksemme kirkkoja erottavat ongelmat ja esteet.

Me sitoudumme:

*noudattamaan Efesolaiskirjeen apostolista kehotusta ja etsimään kaikin keinoin yhteistä ymmärrystä evankeliumissa meille ilmoitetusta Kristuksen pelastussanomasta.

*tavoittelemaan Pyhän Hengen voiman avulla Jeesuksen Kristuksen kirkon ja sen yhden uskon näkyvää ykseyttä, joka saa näkyvän ilmauksensa kasteen vastavuoroisessa tunnustamisessa, ehtoollisyhteydessä sekä yhteisessä todistuksessa ja palvelussa.

II

KOHTI EUROOPAN KIRKKOJEN NÄKYVÄÄ YHTEYTTÄ

”Kaikki tuntevat teidät minun opetuslapsikseni, jos te rakastatte toisianne.” (Joh. 13:35)

2. Evankeliumin yhteinen julistaminen

Euroopan kirkkojen tärkein tehtävä on julistaa yhdessä evankeliumia sanoin ja teoin kaikkien ihmisten pelastukseksi. Aikanamme, jolloin monet kärsivät näköalattomuudesta ja ovat vieraantuneet kristillisistä arvoista, mutta etsivät toisaalta monin tavoin elämänsä tarkoitusta, kristittyjä kehoitetaan aivan erityisesti todistamaan uskostaan. Tämä haastaa paikallisseurakunnat paneutumaan entistä huolellisemmin kristillisen kasvatuksen ja sielunhoidon mahdollisuuksiin ja vaihtamaan kokemuksiaan toistensa kanssa. Yhtä tärkeää on, että koko Jumalan kansa tuo yhdessä evankeliumin sanomaa yhteiskunnalliseen tietoisuuteen ja kantaa myös vastuuta sosiaalisessa ja poliittisessa päätöksenteossa.

Me sitoudumme:

*keskustelemaan toistemme kanssa evankelioimissuunnitelmistamme ja sopimaan käytännöistä, joilla vältetään kirkkojen välille syntyvät haitalliset kilpailutilanteet tai vaara kirkkojen uusista jakautumisista.

*tunnustamaan, että jokainen ihminen on vapaa päättämään omantuntonsa mukaisesti kuulumisestaan johonkin uskonnolliseen tai kirkolliseen yhteyteen. Ketään ei saa pakottaa kääntymiseen moraalisen painostuksen tai materiaalisen yllyttämisen avulla. Toisaalta ketään ei saa estää kääntymästä, jos hän itse sitä haluaa.

3. Lähemmäksi toisiamme

Evankeliumin hengen mukaisesti meidän tehtävämme on tutkia tarkasti kristillisten kirkkojen historiaa, johon liittyy niin monia hyviä vaiheita kuin hajaantumisia, vihamielisyyttä toisia kohtaan kuin jopa keskinäisiä sotaisia yhteenottoja. Ihmisten syyllistyminen väriin tekoihin, rakkaudettomuus sekä usein esiintynyt uskon ja kirkon hyväksikäyttäminen poliittisia tarkoituksia varten ovat murentaneet pahasti kristillisen todistuksen uskottavuutta.

Ekumenia alkaa siksi kristittyjen sydänten uudistuksella ja valmiudella katumukseen ja kääntymykseen. Ekumeenisen liikkeen piirissä on keskinäinen sovinto jo hyvässä kasvussa.

On tärkeää huomata, mitä hengellistä annettavaa erilaisilla kristillisillä traditioilla voi toisilleen olla. Kirkkojen on näin tärkeää oppia toinen toisiltaan ja rikastua yhdessä. Ekumenian leviämiseksi on erityisen merkittävää huomioida nuorten kokemukset ja odotukset ja vetää nuoret ekumeenisen työskentelyn osaksi.

Me sitoudumme:

*kamppailemaan itseriittoisuutta ja ennakkoluuloja vastaan ja pyrkimään toinen toisemme kohtaamiseen ja toinen toistemme käytettävissä olemiseen.

*edistämään ekumeenista avoimuutta ja yhteistyötä niin kristillisen kasvatuksen kuin teologisen perus- ja jatkokoulutuksen kuin tutkimuksenkin alueella.

4. Yhdessä toimiminen

Ekumenia toteutuu tällä hetkellä monissa eri muodoissa yhteisen toiminnan kautta. Monet eri kirkkoihin kuuluvat kristityt elävät ja toimivat yhdessä niin perheissä kuin ystävyys- ja naapuruussuhteiden sekä työtoveruuden puitteissa. Erityinen tehtävämme on tukea niitä aviopareja, joissa puoliset kuuluvat eri tunnustuskuntiin, elämään ekumeniaa arjessaan todeksi.

Suosittellemme perustamaan paikallisia, alueellisia, kansallisia ja kansainvälisiä kahden- ja monenvälisiä ekumeenisia elimiä, jotka voivat käynnistää ja ylläpitää yhteistyötä. Euroopan tasolla on tarpeellista vahvistaa EKK:n ja CCEE:n välistä yhteistyötä ja järjestää uusia eurooppalaisia ekumeenisia yleiskokouksia.

Kirkkojen välisissä konfliktitilanteissa tulisi tehdä sovitteluun ja rauhaan tähtääviä aloitteita ja tukea muutenkin tällaisia pyrkimyksiä.

Me sitoudumme:

*toimimaan yhdessä kristillisen elämän kaikilla niillä alueilla, joilla se on mahdollista eivätkä uskonkäsityksistä nousevat syyt tai suuremmat tarkoituksenmukaisuudet sitä estä.

*puolustamaan vähemmistöjen oikeuksia ja toimimaan enemmistö- ja vähemmistökirkkojen välisten väärinkäsitysten ja ennakkoluulojen torjumisen puolesta.

5. Yhdessä rukoileminen

Ekumenia elää siitä, että kuuntelemme yhdessä Jumalan sanaa ja annamme Pyhän Hengen toimia meissä ja meidän kauttamme. Sen armon voimasta, jonka näin saamme, on nykyään olemassa monia pyrkimyksiä syventää kirkkojen välistä hengellistä yhteyttä rukous- ja jumalanpalveluselämän kautta ja rukoilla Kristuksen kirkon näkyvän ykseyden puolesta. Ehtoollisyhteyden puuttuminen on erityisen kipeä muistutus monien kristillisten kirkkojen välisestä jakaantumisesta.

Joissakin kirkoissa on havaittavissa varautuneisuutta yhteisiä ekumeenisiä rukouksia kohtaan. Kristillistä spiritualiteettiamme leimaavat kuitenkin yleisesti monet ekumeeniset jumalanpalvelukset, yhteiset laulut ja rukoukset ja erityisesti Isä meidän -rukous.

Me sitoudumme:

*rukoilemaan toinen toistemme ja kristittyjen ykseyden puolesta. Sitoudumme opettelemaan tuntemaan toisten kirkkojen jumalanpalveluselämää ja muita hengellisen elämän muotoja ja arvostamaan niitä.

*ottamaan askeleita ehtoollisyhteyttä kohti.

6. Keskinäisen vuoropuhelun jatkaminen

Kristukseen perustuva yhteenkuuluvaisuutemme on perustavaa laatua olevaa, kun sitä verrataan erilaisiin teologisiin ja eettisiin kantoihimme. Meille lahjoitettu ja meitä rikastuttava moninaisuus ovat kuitenkin johtaneet vastakkainasetteluihin opissa, eettisissä kysymyksissä ja kirkko-oikeudellisissa ratkaisuisa ja johtaneet jopa kirkkojen välisiin eroihin. Tällöin ovat tilanteeseen usein vaikuttaneet olennaisesti myös erityiset historialliset olosuhteet ja erilaiset kulttuuriset korostukset.

Syventääksemme ekumeenista yhteyttä meidän täytyy ehdottomasti jatkaa pyrkimyksiä kohti yhteisymmärrystä uskossa. Ilman uskonyhteyttä ei täysi kirkollinenkaan yhteys ole mahdollinen. Vuoropuhelulle ei ole vaihtoehtoa.

Me sitoudumme:

*jatkamaan tosissamme ja intensiivisesti vuoropuhelua kirkkojemme välillä kirkollisen elämän eri tasoilla ja selvittämään, minkälaisia kirkkojen virallisia johtopäätöksiä vuoropuhelusta voi ja pitää vetää.

*erilaisten näkemysten ilmaantuessa ja erityisesti silloin, jos uskon- tai etiikan kysymykset uhkaavat hajottaa kirkon, etsimään keskusteluyhteyttä keskenämme ja tutkimaan yhdessä kiistakysymyksiä evankeliumin valossa.

III

YHTEINEN VASTUUMME EUROOPASSA

”Autuaita rauhantekijät: he saavat Jumalan lapsen nimen”

(Matt. 5:9)

7. Euroopan yhteinen rakentaminen

Kristillisuus on leimannut Euroopan kehitystä sekä uskonnollisesti että kulttuurisesti vuosisatojen ajan. Toisaalta kristityt ovat sekä Euroopassa että sen ulkopuolella saaneet paljon vahinkoa aikaan. Tunnustamme olevamme osallisia tästä syyllisyydestä ja pyydämme sitä Jumalan ja ihmisten edessä anteeksi.

Uskomme auttaa meitä oppimaan menneisyytemme virheistä ja toimimaan sen hyväksi, että kristillinen usko ja lähimmäisenrakkaus voisivat levittää toivoa moraalien ja etiikan, koulutuksen ja kulttuurin, politiikan ja talouden alueelle Euroopassa ja koko maailmassa.

Kirkot toimivat Euroopan mantereiden yhteyden puolesta. Ilman yhteisiä arvoja ei yhteys kuitenkaan pidemmän päälle ole saavutettavissa. Olemme vakuuttuneita siitä, että kristillisyyden hengellinen perintö merkitsee Euroopalle inspiroivaa ja tätä rikastuttavaa voimaa. Kristillisen uskomme pohjalta tavoittelemme sellaista humaania ja sosiaalista Eurooppaa, jossa kunnioitetaan ihmisoikeuksia ja rauhaan, oikeudenmukaisuuteen, vapauteen, suvaitsevaisuuteen, osallisuuteen ja solidaarisuuteen tähtääviä perusarvoja. Me peräänkuulutamme elämän kunnioittamista, avioliiton ja perheen arvostamista, köyhien auttamisen asettamista etusijalle, valmiutta anteeksiantoon ja anteeksiannon mieltä kaikessa.

Kirkkoina ja kansainvälisinä yhteisöinä meidän täytyy kamppailla sitä uhkaa vastaan, että Eurooppa kehittyisi integroiduksi länneksi ja ei-integroiduksi idäksi. Myös pohjois-etelä-akselia tulee tarkkailla. Sen lisäksi tulee välttää Eurooppa-keskeisyyttä ja vahvistaa Euroopan vastuuta koko ihmiskunnasta ja erityisesti maapallon köyhistä.

Me sitoudumme:

*keskustelemaan yhdessä sosiaalisesta vastuustamme ja sen päämääristä. Sitoudumme mahdollisuuksiemme mukaan myös lähestymään yhdessä maallisia eurooppalaisia toimijoita aloitteinemme ja visioinemme.

*puolustamaan perusarvojamme kaikkia niihin kohdistuvia hyökkäyksiä vastaan.

*vastustamaan kaikkia hankkeita, jotka tähtäävät uskonnon ja kirkon hyväksikäyttämiseen vääränlaisia etnisiä ja kansallisia tarkoituksia varten.

8. Kansojen ja kulttuurien välinen sovinto

Pidämme alueellisten, kansallisten, kulttuuristen ja uskonnollisten perinteiden moninaisuutta Euroopan rikkautena. Kirkkojen tehtävä on lukuisista konflikteista johtuen toimia yhdessä myös kansojen ja kulttuurien välisen sovinnon hyväksi. Tiedämme, että tämän edellytys on kirkkojen välinen keskinäinen rauha.

Yhteiset pyrkimyksemme tähtäävät poliittisten ja sosiaalisten kysymysten arviointiin ja ratkaisuun evankeliumin hengessä. Koska katsomme jokaisen ihmisen arvon nousevan hänen olemuksestaan Jumalan kuvana, puolustamme kaikkien ihmisten ehdotonta tasa-arvoa.

Haluamme kirkkoina edesauttaa yhdessä Euroopan demokratiakehitystä. Ajamme konfliktien rauhanomaista ja väkivallatonta ratkaisua. Tuomitsemme kaikki ihmisiin ja erityisesti naisiin ja lapsiin kohdistuvat väkivallan muodot.

Sovintoon kuuluu kaikkien kansojen parissa tapahtuva sosiaalisen oikeudenmukaisuuden edistäminen sekä erityisesti köyhien ja rikkaiden välisen kuilun tasoittaminen ja työttömyyden vähentäminen. Haluamme myös toimia yhdessä erityisesti sen puolesta, että maahanmuuttajat, pakolaiset ja turvapaikanhakijat saisivat Euroopassa ihmisarvoisen vastaanoton.

Me sitoudumme:

- *vastustamaan nationalismiin kaikkia sellaisia muotoja, jotka johtavat toisten kansojen ja kansallisten vähemmistöjen polkemiseen. Sitoudumme tukemaan ongelmien väkivallatonta ratkaisua.
- *vahvistamaan naisten tasavertaista asemaa elämän kaikilla alueilla sekä edistämään naisten ja miesten välisen oikeudenmukaisuuden toteutumista niin kirkossa kuin yhteiskunnassa.

9. Luomakunnan varjeleminen

Jumalan, Luojan, rakkauteen uskoen otamme kiitollisina vastaan ne lahjat, jotka saamme luomakunnan sekä luonnon arvon ja kauneuden myötä. Huomaamme kuitenkin kauhuksemme, että maan antimia käytetään loppuun ilman, että tunnustettaisiin niiden arvo ja rajallisuus tai ajateltaisiin tulevien sukupolvien hyvää.

Haluamme toimia yhdessä koko luomakunnan kestävien elinolosuhteiden hyväksi. Meidän täytyy Jumalan edessä vastuullisina ottaa käyttöön ja kehittää edelleen kriteereitä säätelemään sitä, mitä ihmiset tosin voivat tieteen ja teknologian avulla saada aikaiseksi, mutta mitä he eivät eettiseltä kannalta katsoen voi tehdä. Ihmisen ainutlaatuisuuden arvostamisen täytyy myös aina mennä teknisen osaamisen edelle.

Suosittellemme eurooppalaisia kirkkoja ottamaan käyttöön ekumeenisen rukouspäivän, jonka aiheena on luomakunnan varjeleminen.

Me sitoudumme:

- *kehittämään edelleen elämisen mallia, jossa annetaan arvoa vastuulliselle ja kestäväälle elämäntavalle eikä taloudellisten- ja kulutusvaatimusten anneta määrätä elämisen tahtia.

* tukemaan kirkollisia ympäristöjärjestöjä ja ekumeenisia verkostoja heidän vastuullisessa työssään luomakunnan varjelemiseksi.

10. Yhteyden syventäminen juutalaisuuteen

Meitä yhdistää ainutlaatuinen side Israelin kansaan, jonka kanssa Jumala on tehnyt ikuisen liiton. Uskon kautta tiedämme juutalaisista sisaristamme ja veljistämme, että "...valinnan perusteella he ovat Jumalalle rakkaita, isien tähden. Jumala ei peruuta lahjojaan eikä antamaansa kutsua." (Room. 11:28–29). "Heidän kanssaan hän on tehnyt liitot, heille hän on antanut lain, jumalanpalveluksen ja lupaukset. Heidän ovat kantaisät, heistä on Kristus ihmisenä lähtöisin..." (Room. 9:4–5)

Me tuomitsemme kaikki antisemitismin muodot samoin kuin juutalaisiin kohdistuvat vihanilmaukset ja vainot. Pyydämme Jumalalta sekä juutalaisilta sisariltamme ja veljiltämme anteeksi kristinuskon piirissä esiintyvää juutalaisvastaisuutta.

On tarpeellista tehdä pikimmiten niin kirkollisen julistuksen, opetuksen, opin kuin elämänkin puitteissa kristillisen uskon syvä yhteys juutalaisuuteen näkyväksi ja tukea kristillis-juutalaista yhteistyötä.

Me sitoudumme:

* vastustamaan kaikkea kirkoissa ja yhteiskunnassa ilmenevää antisemitismia ja juutalaisvastaisuutta.

* etsimään ja tiivistämään kaikilla tasoilla vuoropuhelua juutalaisten sisarimme ja veljimme kanssa.

11. Yhteyden ylläpitäminen islamilaisuuteen

Euroopassa on jo vuosisatojen ajan elänyt muslimeja. Joissakin eurooppalaisissa maissa islaminuskoiset muodostavat vahvan vähemmistökansanosan. Aikojen kuluessa muslimien ja kristittyjen välillä on ja on ollut paljon hyviä yhteyksiä ja hyvää rinnakkaineloa, mutta myös molemminpuolista varautuneisuutta ja ennakkoluuloja. Nämä perustuvat ikäviin kokemuksiin sekä menneisyydessä että meidän aikanamme.

Haluamme tiivistää kristittyjen ja muslimien välisiä kohtaamisia ja keskinäistä dialogia kaikilla tasoilla. Suosittelemme erityisesti keskustelemaan uskosta yhteen Jumalaan ja selventämään käsityksiä ihmisoikeuksista.

Me sitoudumme:

* kohtaamaan muslimit heitä arvostaen.

* tekemään yhteistyötä muslimien kanssa yhteisten asioiden puolesta.

12. Muiden uskontojen ja maailmankatsomusten kohtaaminen

Eurooppalaisen kulttuurin tunnusmerkiksi on muodostunut uskonnollisten ja maailmankatsomuksellisten näkemysten ja elämänmuotojen kirjo. Myös monia kristittyjä kiinnostavat Euroopassa leviävät itämaiset uskonnot ja uudet uskonnolliset yhteisöt. Yhä enemmän on myös sellaisia ihmisiä, jotka torjuvat kristillisen uskon kokonaan, suhtautuvat siihen välinpitämättömästi tai ryhtyvät seuraamaan muita uskontoja.

Haluamme ottaa meille osoitetut kriittiset kysymykset vakavasti ja pyrkiä reiluun yhteiseen vuoropuheluun. Tällöin on tehtävä ero niiden yhteisöjen välillä, joiden kanssa keskinäinen vuoropuhelu ja kohtaaminen ovat mahdollisia ja niiden yhteisöjen välillä, joista kristillisten kirkkojen täytyy varoittaa.

Me sitoudumme:

*tunnustamaan kaikkien ihmisten ja yhteisöjen uskonnon- ja omantunnonvapauden ja työskentelemään sen puolesta, että uskonnon tai maailmankatsomuksen harjoittaminen on voimassaolevien lakien puitteissa mahdollista niin henkilökohtaisella tasolla kuin yhteisöllisesti, niin yksityisesti kuin julkisesti.

*olemaan avoimia keskusteluun kaikkien hyvää tahtoa omaavien ihmisten kanssa, ajamaan heidän kanssaan yhteisiä päämääriä ja todistamaan heille kristillisestä uskosta.

Meidän suurin toivomme sovinnon ja rauhan suhteen on Jeesus Kristus,

yhden kirkon Herra.

Hänen nimessään haluamme kulkea yhteistä tietämme Euroopassa eteenpäin.

Pyydämme Jumalalta hänen Pyhän Henkensä läsnäoloa.

"Toivon Jumala täyttäköön ilolla ja rauhalla teidät, jotka uskotte,

niin että teillä Pyhän Hengen voimasta olisi runsas toivo."

(Room. 15:13)

Euroopan kirkkojen konferenssin ja Euroopan katolisten piispainkokousten neuvoston presidentteinä suosittelemme Charta Oecumenica -asiakirjaa Euroopan kaikkien kirkkojen ja piispainkokousten hyväksyttäväksi ja käyttöön otettavaksi perustekstinä, jota voidaan soveltaa kirkkojen kulloiseenkin kontekstiin.

Tämän suosituksen myötä allekirjoitamme Charta Oecumenican Eurooppalaisen Ekumeenisen Tapaamisen yhteydessä, vuonna 2001 yhdessä vietetyn pääsiäisen jälkeisenä ensimmäisenä sunnuntaina.

Strassburgissa huhtikuun 22. päivänä 2001

Metropoliitta Jérémie

Kardinaali VlK

Euroopan kirkkojen konferenssin
presidentti

Euroopan katolisten piispainkokousten neuvoston
presidentti